

PWYLLGOR CRAFFU TAI A CHYMUNEDAU DIOGEL

Cofnodion cyfarfod o bell a gynhaliwyd ar 10 Tachwedd, 2021.

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn Bresennol: Y Cynghorydd A.M. Collins (Cadeirydd); Cynghorydd. J. Aviet (Is-Gadeirydd); Cynghorwyr B.E. Brooks, C.A. Cave, S.M. Hanks, R. Nugent-Finn, A.C. Parker ac S.D. Perkes.

Hefyd yn bresennol: Cynghorydd Dr. I.J. Johnson, C. Ireland (Cyngor Dinasyddion Caerdydd a Chynrychiolydd y Fro), W. Hennessy a H. Smith (Cynrychiolwyr Gweithgorau / Panel Tenantiaid).

529 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: “A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol”.

530 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd y rhain gan Gynghorwyr J.C. Bird a L.O. Rowlands; G. Doyle a V. John (Cynrychiolwyr Gweithgorau / Panel Tenantiaid).

531 COFNODION –

ARGYMHELLWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 13 Hydref, 2021 fel cofnod cywir.

532 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau.

533 CYFLWYNIAD – STRATEGAETH BUDDSODDI CYMUNEDOL –

Rhodddwyd y cyflwyniad ar y Strategaeth Buddsoddi Cymunedol gan y Rheolwr Gweithredol, Tai'r Sector Cyhoeddus ar y cyd â Swyddog Ymgysylltu a Gwirfoddoli Digidol y Cyngor, y Gweithiwr leuenctid sy'n Gyfrifol am y Prosiect Inspire2Achieve /

Inspire2Work a Chydlynnydd Prosiect yr FSF (Sgiliau Cyllid a Dyfodol). Y pwyntiau allweddol a godwyd oedd:

- Buddsoddiad Cymunedol, roedd y ffocws craidd ar wella bywydau tenantiaid ac adeiladu cymunedau cryfach. Roedd angen edrych nid yn unig ar yr agweddau ffisegol, 'bricks a mortar' ar wella tai i denantiaid ond hefyd yr angen i wella a buddsoddi yn y ffabrig cymdeithasol hefyd ('y bobl y tu ôl i'r d ysau blaen');
- Oherwydd yr uchod, crëwyd Tîm Buddsoddi Cymunedol penodedig sawl blwyddyn yn ôl (2015) gan y Cyngor, a oedd wedi ehangu wedyn; ynghyd â hyn, lansiwyd Strategaeth Buddsoddi Cymunedol yn 2016 a oedd wedi gwneud cynnydd sylweddol o ran mynd i'r afael â ffocws buddsoddi cymunedol a chynyddu cyllid, yn ogystal ag ehangu ei rôl;
- Cafodd y Cyngor gyfle i oedi a myfyrio ar yr hyn a gyflawnwyd o fewn y strategaeth bresennol er mwyn nodi arfer gorau a gwersi allweddol, yn ogystal â bwydo'r rhain i'r Strategaeth Buddsoddi Cymunedol sy'n cael ei drafftio ar hyn o bryd;
- Roedd y tîm hefyd yn defnyddio dull mwy seiliedig ar ardal megis yn St. Lukes Avenue ym Mhenarth, lle'r oedd nifer o fentrau'n cael eu cynnal, gan gynnwys cynllun 'pod bwyd';
- Yn gyntaf, ynghylch y prosiect 'Opportunity Knocks':
 - Sefydlwyd yn 2016/17, gan gynnwys partneriaeth rhwng y cynllun Ysbrydoli i Weithio, Cartrefi'r Fro a Thai Newydd (yn ddiweddarach, gan gynnwys Dysgu Oedolion Cymru hefyd) er mwyn cefnogi pobl ifanc ac oedolion i gael gwaith (o gymorth cyn cyflogaeth hyd at hyfforddiant mewn sgiliau neu gymwysterau perthnasol a chyfleoedd i ennill profiad o fewn y gweithle) gyda chyllideb gyfun, a chynrychiolwyr o bob rhan o'r tîm cyfunol sy'n darparu gwahanol agweddau ar gymorth h.y. gweithio wyneb yn wyneb â phobl ifanc ac oedolion yn y gymuned, paratoi digwyddiadau hyfforddi a threfnu logisteg yn ogystal â chaffael adnoddau hyfforddi allanol;
 - Gweithiodd y Prosiect yn dda iawn, gyda chysylltiadau a chydweithio traws-bartneriaeth cryf, yn ogystal â gweithio'n agos gyda sefydliadau'r Trydydd Sector er mwyn cefnogi cleientiaid
 - Gallai holl drigolion Bro Morgannwg wneud cais am y prosiect hwn, ond canolbwyntiwyd yn benodol ar yr ochr dai gyda thenantiaid mewn tai cymdeithasol drwy'r bartneriaeth â Thai Newydd a Chartrefi'r Fro;
 - Daeth atgyfeiriadau i'r prosiect hwn yn bennaf drwy'r tîm staff, ond gallai sefydliadau eraill hefyd gyfeirio at gymorth i bobl;
 - Darparodd y prosiect amrywiaeth eang o gymwysterau, cyrsiau profiad a hyfforddiant, yn seiliedig ar amserlen chwarterol a gafodd ei llywio gan adborth a gafwyd gan ddefnyddwyr gwasanaethau ac asiantaethau allanol h.y. y Ganolfan Waith ac ar dueddiadau cyflogaeth lleol a nodwyd, megis cyrsiau ar yrru HGV a gofal cymdeithasol oherwydd y galw yno. Roedd yr hyfforddiant yn cynnwys Diogelwch (trwydded SIA), Technoleg Gwybodaeth, diogelwch bwyd, iechyd a diogelwch, amddiffyn plant / oedolion sy'n agored i niwed, CSCS (diwydiant adeiladu) hyd at hyfforddiant mwy arbenigol fel gyrru fforch godi ar gyfer gwaith warws;

- Roedd y prosiect yn cefnogi cleientiaid i gael profiad gwaith a phrentisiaethau mewn cydweithrediad â busnesau lleol a phrosiectau adeiladu, yn ogystal â diwrnodau 'rhoi cynnig ar fasnach' i roi cynnig ar wahanol feysydd adeiladu i gleientiaid ddod o hyd i'r swydd gywir sy'n 'addas';
- Cynigiwyd clybiau swyddi hefyd ac roeddent wedi llwyddo i gael defnyddwyr gwasanaeth i wella eu sgiliau ysgrifennu CV a chyfweld;
- Cynigiwyd hyfforddiant mwy anffurfiol hefyd ar feithrin hyder, goresgyn pryder, datblygu sgiliau cyfathrebu yn ogystal â chael eu hymgorffori mewn cyrsiau mwy prif ffrwd;
- O ran cyflawniadau, roedd data o 2019/20 yn rhestru nifer o ganlyniadau cadarnhaol, fel 140 o drigolion wedi cael cymorth drwy sioeau Ffordd Cyflogadwyedd y Fro ac roedd 60 o drigolion wedi cael cymorth gyda CVs a sgiliau cyfweld fel rhan o hyfforddiant cyn cyflogaeth, yn ogystal â'r prosiect yn helpu i greu nifer o brentisiaethau / lleoliadau gwaith o fewn y Cyngor a gwerth 369 wythnos o hyfforddiant drwy raglen datblygu tai'r Cyngor;
- Darparwyd astudiaeth achos a oedd yn dangos y cymorth a roddwyd a'r llwyddiant y gellid ei gyflawni drwy'r prosiect wrth helpu person ifanc sy'n wynebu nifer o heriau ac anghenion o ran cael y cymwysterau perthnasol a lleoliad gwaith / prentisiaeth o fewn y sector adeiladu.
- O ran y prosiect Cyllid, Sgiliau a Dyfodol (FSF), mae hyn:
 - wedi'i redeg ochr yn ochr â Opportunity Knocks, wedi'i ariannu gan yr Adran Gwaith a Phensiynau (DWP) a derbyniodd atgyfeiriadau gan Inspire to Work, Money Advice ac Atal Y Fro ar reoli cyllid (gan gynnwys materion yn ymwneud â hawliadau Credyd Cynhwysol), datblygu sgiliau a hyfforddiant ar gyfer sicrhau cyflogaeth yn y dyfodol;
 - Roedd yn darparu dull hyblyg, graddol, cynaliadwy a chyfannol neu 'daith' o amgylch cymorth ariannol i gleientiaid a gyfeiriwyd atynt ac yna os oes angen edrych ar anghenion neu ddyheadau eu cleientiaid yn y dyfodol h.y. gwella sgiliau cleientiaid ar gyfer cyflogaeth neu wirfoddoli a meysydd cysylltiedig megis eu helpu i ddelio â phryder oherwydd materion ariannol neu fylchau mewn sgiliau, gyda rhai cleientiaid yn 'dipio i mewn' i eraill sydd angen dulliau cymorth agosach a mwy dwys;
 - Roedd yr FSF, o fewn 8 mis i'r prosiect yn dechrau, eisoes wedi cyrraedd ei darged 12 mis o ran nifer y cleientiaid gyda 10% y cant o gleientiaid hyd yma wedi dod o hyd i gyflogaeth a 3% wedi dod o hyd i rolau gwirfoddoli;
 - Darparwyd dwy astudiaeth achos, gan ddangos y gwaith a wnaed gan y Swyddog FSF i helpu person i ddelio â'u problemau gyda phryder, gan eu harwain i oresgyn hyn ac i gymryd rhan mewn gwaith gwirfoddol. Roedd FSF wedi helpu person arall i ddelio â dyled, a oedd wedyn yn symud ymlaen i feithrin eu sgiliau a'u cyflogadwyedd gan eu harwain i gael gwaith o fewn y Cyngor. Roedd eu taith hefyd wedi dangos yr angen i'r Ffederasiwn Busnesau Bach barhau i gefnogi pobl hyd yn oed ar ôl iddynt gael gwaith oherwydd bod angen cymorth arnynt i drosglwyddo o fudd-daliadau i gyflogaeth;
 - Byddai Cydgysylltydd Prosiect yr FSF yn rhannu'r ffurflen atgyfeirio FSF gyda'r Pwyllgor gan y gallai unrhyw un gyfeirio pobl at FSF a oedd yn cael trafferth gyda Chredyd Cynhwysol, ac ati.

- Amlinellwyd y rhaglen Bancio Amser hefyd:
 - Roedd y rhaglen wedi derbyn cyllid gan Iechyd Cyhoeddus Cymru / Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus er mwyn ehangu'r rhagle Bancio Amser. Roedd hwn yn gynllun cydnabod ar gyfer gwirfoddolwyr a dderbyniodd 'gredydau' er mwyn defnyddio ar gyfer amrywiaeth o weithgareddau ledled y Fro a'r wlad;
 - Roedd Tempo yn rhedeg y cynllun, a ariannwyd gan Lywodraeth Cymru, felly ar hyn o bryd nid oedd y credydau'n costio i'r Cyngor fel yr oeddent wedi gwneud o'r blaen;
 - Roedd partneriaid hefyd wedi cael eu cyflwyno gyda'r rhaglen Bancio Amser fel Benthyc, a'u 'Llyfrgell Pethau' lle gallai pobl fenthyg eitemau am gost isel, fel offer gardd, campfa a gwaith y cartref. Ariannwyd eu siop yn y Barri drwy dîm Bancio Amser y Cyngor ac roedd wedi'i lleoli yn siop Awesome Wales Zero Waste a byddai hefyd yn defnyddio e-gerbydau wrth symud ymlaen er mwyn helpu i ddsbarthu eitemau. Roeddent yn chwilio am wirfoddolwyr ar hyn o bryd (defnyddiwyd Swyddog Cymorth Prosiect ar hyn o bryd) a phe bai'r Aelodau am gael rhagor o fanylion am wirfoddoli gellid darparu'r rhain a byddai credydau amser hefyd yn cael eu darparu;
 - Bu'r tîm yn gweithio gyda Vale Plus ac ysgolion ynghylch darparu credydau amser tra'n sicrhau bod gwirfoddoli ar flaen y gad o fewn y sefydliadau hyn yn ogystal â chynorthwyo'r Hyrwyddwyr Digidol (menter a gefnogir gan Cartrefi'r Fro) drwy ddarparu gwirfoddolwyr i helpu'r prosiect a chefnogi tenantiaid a mentrau'r Cyngor megis casglu sbwriel;
 - Nod y rhaglen yn y pen draw oedd rhoi terfyn ar unigedd cymdeithasol a chyrraedd a denu pobl na fyddent fel arfer yn gwirfoddoli;
 - Cyfeiriwyd at astudiaeth achos, yn dangos y gwaith a wnaed gan y tîm i helpu trigolion i roi terfyn ar eu hynysu cymdeithasol drwy ddarparu prosiectau addas i feithrin eu hyder a'u sgiliau.
- Yn olaf, manylwyd ar y gwaith o amgylch y prosiect 'Llechen Lân':
 - Roedd hwn yn brosiect ac ymagwedd eithaf eang at ystâd (St. Luke's ym Mhenarth) yn y Fro gyda materion ymddygiad gwrthgymdeithasol sylweddol h.y. tipio anghyfreithlon a'u hariannu drwy gyrff amrywiol (h.y. Llywodraeth Cymru, Cadwch Gymru'n Daclus a dyfarniad y gyllideb gymunedol) yn ogystal â helpu tenantiaid neu breswylwyr sy'n derbyn Credyd Cynhwysol (CC);
 - Byddai'r ystâd yn cael cymorth yn y meysydd canlynol:
 - Gwell cysylltiad – gweithio gyda phobl leol i gael gwell cysylltedd digidol a mynd ar-lein drwy'r Hyrwyddwyr Digidol a gosod Wi-Fi o fewn y strwythurau presennol yno;
 - Glanach – gosod blychau paletau pren fel y gallai preswylwyr roi eu biniau a'u hailgylchu yn y rhain, a thrwy hynny gael gwared ar sbwriel a llanastr o fewn yr ystâd gymaint â phosibl, yn ogystal â rhoi cyngor i breswylwyr ar ailgylchu gwastraff, ac ati;
 - Gwyrddach – sicrhawyd cyllid drwy Cadwch Gymru'n Daclus, i ddarparu gardd gymunedol a mannau gwyrdd, dros y blynyddoedd nesaf gyda'r gymuned leol yn helpu gyda'r gweithgareddau hyn;

- Iachach – darparu 'Pod Bwyd', siop 'talw fel y gallwch fforddio' (ar agor rhwng 2-4pm o ddydd Llun a dydd Gwener) yn yr ardal gan helpu i fwydo'r gymuned leol ac ehangach sy'n ei chael hi'n anodd bwydo eu hunain neu eu teuluoedd, a dderbyniodd roddion drwy Fair Share, archfarchnadoedd lleol yn ogystal â Byddin yr Iachawdwriaeth. Darparwyd pethau ymolchi ac eitemau eraill nad ydynt yn fwyd hefyd. Darparwyd cyllid ar gyfer ail bod hefyd, er mwyn symud y pod presennol i leoliad newydd a defnyddio'r hen un ar gyfer trigolion a gweithgareddau a hyfforddiant cymunedol lleol (yn ceisio cwblhau hyn erbyn Nadolig 2021).
- Ychwanegodd y Rheolwr Gweithredol, Tai'r Sector Cyhoeddus, fod Strategaeth Buddsoddi Cymunedol newydd yn cael ei datblygu ar hyn o bryd am y pum mlynedd nesaf mewn ymgynghoriad â staff a phartneriaid er mwyn diweddarau hyn. Byddai hyn hefyd yn cael ei ddwyn yn ôl i'r Pwyllgor yn ddiweddarach i'w ystyried.

Yn dilyn cyflwyniad y Swyddogion, cafodd y cwestiynau a'r sylwadau canlynol eu codi gan y Pwyllgor:

- Gofynnodd y Cadeirydd y canlynol:
 - O ran y cyllid ar gyfer Opportunity Knocks, esboniwyd bod cyfraniadau, naill ai'n ariannol neu mewn amser / adnoddau, wedi'u gwneud gan Ysbrydoli i Weithio, Cartrefi'r Fro, Tai Newydd a Dysgu Oedolion Cymru. Byddai dadansoddiad o'r cyfraniadau / cyllid yn cael ei ddarparu i'r Pwyllgor.
 - O ran rhestrau aros, cadarnhawyd nad oedd rhestrau aros felly, er bod cyfnodau clo blaenorol oherwydd y pandemig wedi achosi ôl-groniadau tymor byr a oedd wedi'u clirio'n gyflym. Gellid sefydlu cyrsiau pan fyddai digon o alw gan gleientiaid neu ar sail fwy unigol, pwrpasol.
 - Ar achosion lle nad oedd y dull Opportunity Knocks wedi gweithio, roedd y prosiect wedi cael rhai achosion lle'r oedd gan gleientiaid rwystrau mewnol cryf i symud ymlaen o fewn y prosiect neu wedi gorfod dychwelyd i'r carchar neu wedi ymddieithrio am resymau eraill; fodd bynnag, cynhaliodd y prosiect bolisi 'drws agored' lle gallai unigolion o'r fath ail-ymuno bob amser.
- Gofynnodd y Cynghorydd Nugent-Finn y canlynol:
 - Ar y cyd â Kickstart, darparodd y prosiect swyddi i bobl ifanc yn Kickstart megis cyrsiau arlwy, hylendid bwyd a Chymorth Cyntaf a'u cefnogi i wneud cais am swyddi Kickstart, yn ogystal ag ymdrin â'r wythnosau cyntaf o deithio ar unrhyw leoliadau dilynol.
 - O ran atgyfeiriadau, cadarnhawyd y gallai unrhyw un gael ei gyfeirio at Opportunity Knocks gan unrhyw berson. Roedd y prosiect hefyd yn ceisio sefydlu un dudalen we 'cyrchfan' ar wefan y Cyngor y gallai pobl gael mynediad iddi ar gyfer hyfforddiant, gweithgareddau cysylltiedig eraill a darparwyr yr oedd Opportunity Knocks yn ymwneud â nhw.
 - O ran annog cleientiaid neu ddefnyddwyr gwasanaethau'r prosiect i fynd i alwedigaethau lle'r oedd prinder staff mawr, megis gofal cymdeithasol, roedd y prosiect a'r tîm Tai ehangach wedi bod yn ymwneud â gyriannau recriwtio ar gyfer gofalwyr cymdeithasol, ac ati,

- ond roedd yn her i gynnwys cleientiaid i ymuno â phroffesiynau o'r fath oherwydd cyflog a natur y gwaith.
- O ran y prosiect sy'n gweithio gyda Pobl, roedd rhywfaint o waith eisoes wedi'i wneud gyda'r grŵp (fel atgyfeiriadau gan Bobl i FSF), a byddai hyn o bosibl yn tyfu ar ôl i Bobl ddod yn fwy sefydledig yn y Fro.
 - Yn olaf, am leoliad y Pod Bwyd presennol, esboniwyd ei fod wedi'i 'arwain gan anghenion' h.y. lleoliad a allai fod wedi teimlo ei fod yn cael ei anwybyddu'n draddodiadol, yn cael trafferth gydag amddifadedd ac i ffwrdd o ardaloedd a gefnogwyd eisoes a lle byddai gwasanaeth o'r fath yn gwneud gwahaniaeth cadarnhaol; Roedd gan St Luke eisoes strwythur ar waith y gellid ei ddefnyddio a thrwy hynny dreialu'r Pod Bwyd yn effeithiol; roedd modelau tebyg hefyd yn edrych i gael eu sefydlu mewn mannau eraill, megis yn y Buttrills.
 - Gofynnodd y Cynghorydd Perkes:
 - O ran olrhain defnyddwyr Opportunity Knocks nad oeddent yn cwblhau'r prosiect nac yn mynd ymlaen i gyflogaeth, esboniwyd bod y prosiect wedi gwneud gwaith dilynol bob chwe mis ar y rhai a ymunodd â chyflogaeth er mwyn gweld a oedd angen cymorth pellach arnynt; i'r rhai a ollyngodd neu a adawodd cyn cwblhau'r cyrsiau, ac ati, byddai cyswllt yn cael ei wneud i weld pam eu bod wedi gollwng neu adael yn gynamserol ac os gellid darparu unrhyw gymorth ychwanegol i chwalu rhwystrau o'r fath.
 - O ran meithrin hyder i bobl a gyfeiriwyd at y prosiect, defnyddiwyd darparwyr allanol ar gyfer lles a meithrin hyder, gyda'r FSF hefyd yn ymwneud â chael darparwyr ychwanegol i ddarparu gweithdai misol wedi'u teilwra i anghenion cleientiaid megis hyder a phryder ar sail grŵp bach neu un i un.
 - O ran unrhyw gysylltiadau a gafodd Opportunity Knocks â chyflogwyr mwy fel Nwy Prydain, esboniwyd mai'r prif angen neu'r galw oedd o fewn y diwydiant adeiladu a sefydliadau sy'n gysylltiedig â'r 21 o Ysgolion y 21ain Ganrif a chymdeithasau tai. Ar gyfer sefydliadau mawr eraill a chyflogwyr, gall hyn ei gwneud yn ofynnol i ddefnyddwyr gwasanaeth deithio y tu allan i'r Fro i ardaloedd fel Caerdydd neu Gasnewydd, nad ydynt efallai'n ymarferol nac yn fforddiadwy iddynt.
 - O ran ymholiad y Cynghorydd Aviet ar ailgychwyn gweithgareddau gwirfoddoli wyneb yn wyneb gyda Bancio Amser a chael credydau amser, dywedodd y Swyddog Ymgysylltu a Gwirfoddoli Digidol y gallai gynorthwyo gyda hyn.
 - O ran ymholiad y Cynghorydd Brook am gymorth ychwanegol i drigolion ynghylch y pwysau sy'n codi yn ystod y Gaeaf a'r Nadolig h.y. mwy o wariant a biliau ynni cynyddol, esboniwyd y gallai'r Tîm Cyngor Ariannol a'r Ganolfan Cyngor ar Bopeth helpu tenantiaid y Cyngor a thenantiaid preifat i wneud y mwyaf o'u hincwm a'u gwariant is. Roedd y Cyngor yn mynd ar drywydd dull cefnogol ar gyfer tenantiaid ag ôl-ddyledion rhent, gyda chymryd camau llys, ac ati, yn ddull dewis olaf.
 - Gofynnodd Cynrychiolydd Tenantiaid am grŵp Bancio Amser gwirfoddol a oedd yn aros am gredydau amser a'r gwahanol ddulliau a oedd gan y Fro a Chaerdydd. Dywedodd y Swyddog Ymgysylltu a Gwirfoddoli Digidol y byddai'n ymchwilio i hyn (gan fod Caerdydd a'r Fro yn defnyddio gwahanol fasnachfreintiau ar gyfer Bancio Amser) ac yn ymateb i'r cynrychiolydd yn uniongyrchol.

- Roedd y Pennaeth Gwasanaethau Tai ac Adeiladu yn dymuno ychwanegu ar y diwedd:
 - O ran cyllid ar gyfer buddsoddi cymunedol, derbyniwyd swm o arian ar gyfer buddion cymunedol a'i fwydo i'r meysydd perthnasol.
 - Ynghylch cyllid y Cyngor ar gyfer y Pod Bwyd, roedd hyn wedi'i ddarparu er mwyn treialu'r cynllun ond yn y pen draw roedd rhagwelwyd y byddai hyn yn dod yn hunangynhaliol, gyda chyfraniadau yn dod o grwpiau gwirfoddol yn y pen draw a allai gael gafael ar gyllid grant, y gellid wedyn ei ailadrodd mewn manau eraill yn y Fro gyda grwpiau lleol neu wirfoddol eraill. Yna, byddai'r Cyngor yn ymgymryd â rôl a fyddai'n cynghori, ac yn 'cyfeirio' yn fwy, er mwyn helpu i ddatblygu Podiau Bwyd mewn manau eraill.
 - Byddai cymorth a hyfforddiant Opportunity Knocks a FSF hefyd yn helpu grwpiau o bobl ifanc sy'n anoddach eu cyrraedd fel o fewn y Gwasanaeth Troseddau Ieuencid neu'r rhai sy'n gadael gofal.

ARGYMHELLWYD – Y dylid nodi'r cyflwyniad ar y Strategaeth Buddsoddi Cymunedol.

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried cynnwys y cyflwyniad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

534 DIWEDDARIAD AR GYNLLUN GWEITHREDU'R STRATEGAETH DIOGELWCH CYMUNEDOL (CAT) –

Roedd yr adroddiad, a gyflwynwyd gan y Rheolwr Polisi Diogelwch Cymunedol, yn rhannu cynnydd o Gynllun Gweithredu Strategaeth Bro Ddiogelach ar gyfer dau chwarter cyntaf 2021-2022:

- Rhannwyd y Cynllun Gweithredu yn ddau faes, camau gweithredu parhaus (h.y. gwaith a wnaed fel rhan o waith parhaus y bartneriaeth fel Atgyfeiriadau Ymddygiad Gwrthgymdeithasol a chamau gweithredu annibynnol (fel darnau unigol o waith y nodwyd bod eu hangen gan y strategaeth);
- Cafodd y Cynllun Gweithredu ei lywio gan Grŵp Gweithredol y Fro Ddiogelach ac yn y pen draw fe'i llywodraethwyd gan Grŵp Strategol y Fro Ddiogelach;
- Parhaodd Cynllun Gweithredu Partneriaeth y Fro Ddiogelach i fod yn ddogfen sy'n gweithio, yn 'fyw', ac yn eitem sefydlog ar yr agenda ar gyfer Grŵp Gweithredol y Fro Ddiogelach. Felly, byddai'n cael ei adolygu'n gyson a byddai'n cael ei ddiweddarau yn ôl yr angen h.y. mae camau gweithredu wedi'u hychwanegu at yr Adolygiad o'r Rhaglen Nodwyddau a Chwistrellau a gynhaliwyd yn ddiweddar, yn ogystal â'r anghenion a nodwyd eisoes drwy strategaeth bartneriaeth 2020-23;
- Mae'r Cynllun Gweithredu yn ymwneud yn uniongyrchol â phedwar maes blaenoriaeth y Strategaeth:
 - Atal a lleihau trosedd ac anhrefn
 - Ymgysylltu
 - Diogelu
 - Cydweithio

- Er gwaethaf heriau parhaus a achoswyd gan absenoldeb staff yn ystod Covid a llwyth gwaith cynyddol, yn ogystal â newid arferion gwaith, llwyddodd y bartneriaeth i ddatblygu ei gwaith yn erbyn y Strategaeth, fel y dangoswyd yn ystod dau chwarter cyntaf 2021-2022, lle cafodd 81% o'r camau gweithredu 'annibynnol' a amlinellir yng Nghynllun Gweithredu'r Bartneriaeth sgôr perfformiad Gwyrdd;
- O ran y sgôr perfformiad Coch, roedd hyn yn ymwneud â dadansoddi aelodaeth y Grwpiau Cymunedol yn y Fro, yn enwedig Gwarchod Cymdogaeth, er mwyn gweld a oedd rhai nodweddion neu rannau o'r gymuned nad oeddent yn cael eu cynrychioli o fewn y grwpiau. Bwriad hyn oedd helpu i lywio unrhyw ymgyrchoedd ailgynllunio gwasanaethau neu ymgyrchoedd recriwtio yn y dyfodol er mwyn cynwysoldeb. Roedd y cam gweithredu hwn yn cael ei ddwyn ymlaen gan Gadeirydd Gwarchod Cymdogaeth a fyddai'n mudo data aelodaeth Gwarchod Cymdogaeth i'r wefan genedlaethol newydd, er mwyn i'r dadansoddiad perthnasol ddigwydd;
- Roedd newidiadau nodedig i weithgarwch y Bartneriaeth yn ystod y cyfnod adrodd yn cynnwys:
 - Lleihau digwyddiadau ymddygiad gwrthgymdeithasol sy'n cael eu prosesu gan y Tîm Diogelwch Cymunedol (CST), oherwydd bod y Tîm Gorfodi ar y Cyd (JET) wedi cymryd drosodd yr holl atgyfeiriadau a digwyddiadau sy'n gysylltiedig â Covid-19 (i.e. teithio a meysydd gorfodi eraill sy'n gysylltiedig â Covid). Oherwydd hyn, gallai'r CST ganolbwyntio ar y mathau 'busnes fel arfer' o atgyfeiriadau ymddygiad gwrthgymdeithasol yn y Fro;
 - Bu cynnydd yn nifer yr atgyfeiriadau diogelu yn ystod y pandemig. Byddai hyn yn cael ei fonitro drwy grŵp gorchwyl a gorffen a oedd wedi'i sefydlu i edrych ar y gwasanaethau sydd ar gael i blant a oedd mewn perygl o ddiogelu materion a oedd yn cynnwys ymchwilio i'r cynnydd mewn trais ymhlith plant mewn lleoliad ysgol. Ar ôl tynnu i lawr ar y ffigurau sydd ar gael ar gyfer hyn (o'r Uned Atal Trais), canfuwyd bod ffigurau ar gyfer y Fro wedi amrywio o 4 i 6 o ddigwyddiadau dros y cyfnod diweddaraf. Roedd hyn yn gynydd bach ar nifer gymharol fach o ddigwyddiadau o'r fath, ond byddai gwaith yn parhau i gael ei wneud gyda thimau diogelu er mwyn gwerthuso a monitro a oedd plant yn agored i drais oherwydd y pandemig;
 - Creu pecyn cychwyn cartref newydd fel y byddai pob tenant newydd yn derbyn gwybodaeth yn ymwneud â diogelwch cymunedol a sut i lywio'r gwahanol systemau sy'n gysylltiedig â diogelwch cymunedol yn y Fro;
 - Ymgyrch i recriwtio hyrwyddwyr cam-drin domestig o fewn sefydliadau ac adrannau asiantaethau partner o fewn y Cyngor er mwyn ymgorffori dealltwriaeth o gam-drin domestig ledled sefydliadau yn y Fro;
 - Adolygiad o'r ddarpariaeth Eiriolwr Trais Domestig Annibynnol (IDVA), a oedd hefyd wedi sbarduno cyllid ychwanegol ar gyfer defnyddio mwy o IDVAs yn y Fro;
 - Crëwyd taflenni data newydd i roi gwybod i gydweithwyr tai am wybodaeth bwysig sy'n ymwneud â cham-drin domestig yn eu stoc tai. Roedd y wybodaeth hon yn hanfodol i gefnogi tai i gefnogi rhai o'u tenantiaid mwy agored i niwed. Roedd y Gwasanaeth Tân ac Achub wedi creu taflen wybodaeth hefyd, gyda chysylltiadau allweddol ar gyfer Diogelwch Cymunedol;

- Cynhaliwyd sioe deithiol ar ymddygiad gwrthgymdeithasol sy'n galluogi cyswllt wyneb yn wyneb â thrigolion, a oedd hefyd yn caniatáu ymgynghori â thrigolion er mwyn clywed am eu pryderon, yn enwedig ar ôl marwolaeth Sarah Everard, ac i geisio datrys y rhain, megis ceisio cynyddu teimladau o ddiogelwch ar y strydoedd;
- Y cynnydd yn y defnydd o gamerâu y gellir eu defnyddio (hyd at 11) a oedd wedi bod yn hynod o ddefnyddiol mewn meysydd fel yn Sgwâr y Brenin, Y Barri, wrth fynd i'r afael ag ymddygiad gwrthgymdeithasol a nodi cyflawnwyr;
- Roedd y bartneriaeth yn gweithio ar restr ariannu blaenoriaeth 'oddi ar y silff' er mwyn cael gafael ar gyllid ar gyfer mesurau diogelwch cymunedol yn fwy effeithiol yn y dyfodol.
- Dywedodd Pennaeth y Gwasanaethau Tai ac Adeiladu fod llawer o waith wedi'i wneud gan CST ynghylch data a rhannu data ar sail ranbarthol ac roedd Swyddfa Comisiynydd Heddlu a Throsedd De Cymru (PCC) wedi amlinellu ei hymrwymiad i helpu i edrych ar adnoddau ychwanegol o ran data/ rhannu data er mwyn sicrhau cyllid ychwanegol y mae mawr ei angen gan y Swyddfa Gartref, ayyb. Yn draddodiadol, nid oedd Bro Morgannwg wedi cael ei hystyried yn fan poblogaidd iawn ar gyfer troseddu nac ymddygiad gwrthgymdeithasol o'i gymharu ag ardaloedd eraill yn Ne Cymru.

Yn dilyn cyflwyniad y Swyddogion, cafodd y cwestiynau a'r sylwadau canlynol eu codi gan y Pwyllgor i'r Rheolwr Polisi Diogelwch Cymunedol:

- O ran cwestiynau'r Cadeirydd ar gamerâu y gellir eu defnyddio, esboniwyd bod angen asesu camerâu y gellir eu defnyddio gan Bartneriaeth Bro Ddiogelach, ond gan nad oedd rheol yn debygol o gael ei defnyddio mewn unrhyw ardal benodol am fwy na blwyddyn oni bai nad oedd unrhyw ymddygiad gwrthgymdeithasol lleol wedi'i ddatrys yn llawn. Byddai'r penderfyniad ynghylch ble y dylai camerâu fynd yn seiliedig i raddau helaeth ar ddata ymddygiad gwrthgymdeithasol a throseddu, a gofnodir ar systemau Heddlu De Cymru.
- O ran cwestiwn y Cynghorydd Nugent-Finn ar gydweithio rhwng Partneriaeth y Fro Ddiogelach / CST ac ysgolion yn y Fro, cynhaliodd y CST gysylltiadau gwaith da ag Adran Addysg y Cyngor ac roedd llawer o waith yn cael ei wneud o amgylch y Gwasanaethau Troseddau Ieuenctid (YOS), diogelu a cham-drin domestig drwy'r Adran Addysg hefyd.

Yn y pen draw, gwnaeth y Pwyllgor, ar ôl ystyried yr adroddiad a phob mater a phob goblygiad ynddo:

ARGYMHELLWYD – Y dylid nodi'r cynnydd a wnaed yn erbyn Cynllun Gweithredu Partneriaeth y Fro Mwy Diogel

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.

535 GWASANAETHAU TAI AC ADEILADU 2021/22 GWAITH GWELLA TAI (CAT) –

Bod yr adroddiad, a gyflwynwyd gan y Pennaeth Gwasanaethau Tai ac Adeiladu a'r Rheolwr Gweithredol, y Gwasanaethau Adeiladu, yn tynnu sylw'r Pwyllgor at y gwaith rhaglen fuddsoddi arfaethedig i wella a chynnal Stoc Tai'r Cyngor:

- Roedd Cyngor Bro Morgannwg yn buddsoddi tua £15m yn stoc tai'r Cyngor, gan gynnwys adeiladau newydd a gwelliannau tai i gartrefi presennol;
- Roedd y Cyngor yn edrych ar Raglen Buddsoddi mewn Tai newydd fel rhan o'i adolygiad blynyddol o Gynllun Busnes 30 mlynedd y Fro. Roedd hyn ar y cyd â'r bwriad o wneud tai'n fwy effeithlon o ran ynni o safbwynt fforddiadwyedd a lleihau carbon;
- Er gwaethaf y pandemig parhaus, roedd gwaith ar wella a chynnal a chadw tai wedi parhau, megis archwiliadau nwy a thrydanol;
- Roedd llawer o gontractwyr wedi bod ar ffyrlo a oedd wedi lleihau'r gwaith ar safleoedd adeiladu;
- Er bod cyfyngiadau ynghylch y pandemig wedi lleddfu, roedd pryderon o hyd ynghylch diogelwch staff, cysylltwyr a phreswylwyr wrth wneud gwelliannau a gwaith arall yng nghartrefi pobl;
- Ers ailagor yr economi'n raddol ar ôl llacio cyfyngiadau pandemig, bu cryn dipyn o waith ar ddeunyddiau a chyflenwadau, yn ogystal â bod contractwyr yn gallu dewis a dethol ble y gallent weithio a oedd yn golygu costau uwch ac na fyddai'r gyllideb o £15m y cyfeiriwyd ati'n flaenorol yn mynd mor bell â'r disgwyl;
- Roedd pwysau costau wedi gweld cynnydd o 20-30%, a oedd wedi effeithio ar brosiectau tai amrywiol ac, mewn rhai achosion, yn golygu ail-dendro'r rhain;
- Er gwaethaf y pwysau hyn, roedd nifer o welliannau tai wedi'u cyflawni neu eu datblygu, gan gynnwys ffensys a gwelliannau cyntaf er mwyn lleihau ôl troed carbon stoc dai'r Fro;
- Roedd un neu ddau o gynlluniau gwella tai ar fin dechrau, yn gynnar yn 2022 mae'n debyg, megis yn Severn Avenue a Long Meadow Court.

Ar ôl i'r Pwyllgor ystyried yr adroddiad a phob mater a phob goblygiad ynddo,

ARGYMHELLWYD – Y dylid nodi'r rhaglen fuddsoddi arfaethedig a'r anawsterau sy'n cael eu profi ar hyn o bryd yn y sector adeiladu

Rheswm dros yr argymhelliad

Gan ystyried cynnwys yr adroddiad a'r trafodaethau yn y cyfarfod.